

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 286/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Jany Laššákovej a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **K consult, s. r. o.**, Komenského 14A, Banská Bystrica, IČO 36 056 600, zastúpeného Mgr. Martinom Bubákom, advokátom, Komenského 14A, Banská Bystrica, IČO 50 873 504, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 4/2020 z 30. júla 2020 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh vyplýva nasledovný stav veci:

3. Právny predchodca sťažovateľa, obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] v reštrukturalizácii, [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“), ako zhotoviteľ sa podanou žalobou domáhal zaplatenia ceny stavebných prác (diela) vykonaných na stavbe „*Viacúčelové ihrisko SOŠ J. Murgaša v Banskej Bystrici*“. Žalovaný, obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), zaplatil len časť ceny diela a žalobou uplatnený nárok spochybňoval s odôvodnením, že práce a dodávky neboli v uplatňovanom rozsahu realizované.

4. V poradí prvým rozsudkom Okresný súd Galanta (ďalej len „okresný súd“) č. k. 24 Cb 111/2009-276 z 28. apríla 2011 žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobcovi sa nepodarilo uniesť dôkazné bremeno vo vzťahu k rozsahu realizácie stavebných prác a dodávok pre žalovaného.

5. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 21 Cob 203/2011-327 z 29. novembra 2012 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“) tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že považoval napadnutý rozsudok za predčasný vo vzťahu k tvrdeniu, že žalobca dôkazné bremeno neunesol. Odvolací súd nariadil súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie vypracovaním znaleckého posudku na zodpovedanie otázky, v akom rozsahu žalobca vykonal práce na diele a či dodaný materiál a práce zodpovedajú cene fakturovanej žalobcom.

6. V poradí druhým rozsudkom sp. zn. 24 Cb 111/2009 z 19. apríla 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) súd prvej inštancie žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľovi sa napriek vykonanému znaleckému dokazovaniu nepodarilo uniesť dôkazné bremeno vo vzťahu k rozsahu stavebných prác a dodávok realizovaných pre žalovaného. Súd prvej inštancie svoje v poradí druhé rozhodnutie odôvodnil tým, že nebol naplnený účel znaleckého dokazovania, pretože znalkyňa pri vypracovaní znaleckého posudku vychádzala takmer výlučne z listín vyhotovených jednostranne žalobcom, a teda nebolo možné objektívne zistiť objem skutočne realizovaných prác a dodávok.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 31 Cob 88/2018-673 z 28. mája 2019 tak, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie procesným postupom podľa § 387 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) potvrdil ako vecne správny.

8. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť založil na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP sťažovateľ vymedzil porušením jednotlivých zložiek základného práva na spravodlivý proces, konkrétne podľa jeho tvrdení došlo k porušeniu kasačnej záväznosti predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, porušeniu kontradiktórnosti konania, porušeniu princípu rovnosti zbraní v rámci princípu rovnosti strán sporu, porušeniu zákazu prekvapivých rozhodnutí, zákazu ľubovôle, ako i porušeniu práva na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu a porušeniu práva na preskúmanie rozhodnutia a jeho riadne odôvodnenie. Dovolačný dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je podľa sťažovateľa daný nesprávnym právnym posúdením (nesprávnym výkladom) § 191 CSP pri voľnom hodnotení výsledkov znaleckého dokazovania v kontexte celkovej dôkaznej situácie. Súd nedostatočne a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít vrátane odvolacieho súdu vyložili otázku posúdenia a hodnotenia dôkaznej sily súdom nariadeného znaleckého dokazovania pre meritórne rozhodnutie. Vo vzťahu k takto vymedzenej právnej otázke sťažovateľ poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu (R 4/1969, R 1/1981, R 45/1984, R 102/2015, sp. zn. 7 Cdo 41/2010, rozsudok sp. zn. 1 Sžd 4/2014, R 102/2015), ktorými je podľa jeho názoru v danej veci možné vymedziť interval ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v otázke zákonných – procesnoprávných limitov pri hodnotení výsledkov znaleckého dokazovania.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP. Vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania založeného

na § 420 písm. f) CSP, námietky sťažovateľa subsumované pod tento dôvod prípustnosti dovolania, najvyšší súd nepovažoval za spôsobilé založiť prípustnosť dovolania a dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd zároveň konštatoval, že nedošlo ani k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP z dôvodu, že sťažovateľom formulovanú otázku [nesprávny postup súdov (nesprávny výklad § 191 CSP) pri hodnotení výsledkov znaleckého posudku v procese dokazovania, v rámci ktorého súdy v procese voľného hodnotenia dôkazov odmietli dôkaznú silu znaleckého posudku] nemožno považovať za otázku právnu a sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne dôvody proti právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom, pričom nesprávna aplikácia či výklad § 191 CSP, ktoré upravuje dokazovanie v civilnom sporovom konaní, nenapĺňa skutkovú podstatu nesprávneho právneho posúdenia veci.

II. Argumentácia sťažovateľa

10. Proti napadnutému uzneseniu dovolacieho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Dovolací súd sa nevysporiadal s právne relevantnou argumentáciou predloženou sťažovateľom v dovolaní, jeho rozhodnutie je nepreskúmateľné a zjavne neodôvodnené, potvrdzujúce svojvoľnosť a arbitrárnosť rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu a ako také je mimo rámec ústavnej akceptovateľnosti. Najvyšší súd mal v záujme spravodlivého usporiadania vzťahov medzi stranami sporu ústavnú povinnosť odpovedať, či v prípade hodnotenia znaleckého posudku ide alebo nejde o posúdenie otázky, na zodpovedanie ktorej nemal súd jednak potrebné odborné vedomosti, či okolnosti kasačnej záväznosti judikatúrne vylučovali možnosť spochybnenia záverov znaleckého dokazovania svojvoľným prehodnotením dôkazov súdu známych už pred vyslovením právne záväzného názoru odvolacím súdom. Sťažovateľ vyjadril v tomto smere názor, že kasačnú záväznosť prijatú v individuálnej veci nie je možné prelomiť svojvoľným prehodnocovaním dôkazov, na ktorých bol postavený záväzný právny názor odvolacieho súdu.

b) Sťažovateľ v podanom dovolaní s oporou ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít namietal, že ak odvolací súd zrušuje rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, musí v odôvodnení svojho rozhodnutia právny názor, ktorým má byť súd prvej inštancie viazaný, náležite vysvetliť. V poradí prvé rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo zrušené a odvolacím súdom bol daný pokyn na vykonanie znaleckého dokazovania v kľúčovej otázke, od ktorej záviselo posúdenie dôvodnosti výšky uplatneného nároku. Bolo potom na strane sťažovateľa legitímne a predvídateľné očakávanie, že úspech žaloby závisí od výsledku znaleckého dokazovania. Len zásadná zmena skutkového stavu v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (R 68/71, 7 Cdo 90/2013, 5 Cdo 117/2014, 3 Cdo 58/2012), konkrétne v podobe výsledkov znaleckého dokazovania proti tvrdeniam sťažovateľa, mohla prelomiť existujúcu kasačnú záväznosť nadriadeného súdu a privodiť neúspech žaloby.

c) V situácii, keď nariadené znalecké dokazovanie preukázalo, že žalobca vykonal stavebné práce na predmetnom diele, ako aj skutočnosť, že dodaný materiál do diela zodpovedá cene fakturovanej žalobcom, bolo v zmysle právne záväzných záverov odvolacieho súdu zo strany sťažovateľa dôvodné očakávať, že súd žalobe vyhovie. Dovolací súd sa pritom s podstatnou časťou argumentácie sťažovateľa vysporiadal povrchno a formalisticky, keď za rešpektovanie kasačnej záväznosti zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu považoval to, že odvolací súd uložil súdu

prvej inštancie vykonať znalecké dokazovanie a súd prvej inštancie si túto povinnosť splnil. Dovolací súd nerešpektoval zásady kasačnej záväznosti a nedal zmysluplnú a preskúmateľnú odpoveď, prečo pri nezmenenom skutkovom stave dôsledne nerešpektoval právne záväzné stanovisko odvolacieho súdu.

d) Výsledným voľným hodnotením dôkazov odvolací súd v poradí v druhom rozhodnutí rozporne a svojvoľne ignoroval svoje predchádzajúce zrušujúce uznesenie a v rozpore s vecným a časovým priebehom súdneho konania ako celku nelogicky a absolútne svojvoľne pristúpil k prehodnocovaniu dôkazov pri hodnotení a začlenení znaleckého dokazovania do celkovej dôkaznej situácie.

e) Pre extrémnu intenzitu svojvôle je podľa mienky sťažovateľa za hranicou ústavnej udržateľnosti tvrdenie dovolacieho súdu o tom, že výsledky znaleckého dokazovania v spojení s ostatnými dôkazmi nepodporili úspešnosť podanej žaloby. Odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení označil za preukázané skutočnosti, že medzi účastníkmi došlo k uzavretiu platnej zmluvy o dielo v ústnej forme, sporný bol len rozsah vykonaných prác a dodaného materiálu, pričom tieto skutočnosti malo objasniť práve nariadené znalecké dokazovanie. Ak teda znalecké dokazovanie následne existenciu nárokov sťažovateľa potvrdilo, možno porušenie princípu právnej istoty a ochrany legitímnych očakávaní vidieť práve v tom, že napriek inak nezmenenej skutkovej situácii sa súdy ústavne neudržateľne odklonili od skôr prezentovaných a právne záväzných záverov odvolacieho súdu. Odvolací súd založil svoje potvrdzujúce rozhodnutie v doplňujúcej časti na dôvodoch, ktorými sa súd prvej inštancie nezaoberal a ktoré účastníci ani netvrdili a ich doplnením do odôvodnenia skráteného potvrdzujúceho rozhodnutia došlo k odňatiu sťažovateľovi patriacich procesných oprávnení, ktoré mu bránili ďalej proti nim argumentovať.

f) Dovolací súd sa podľa mienky sťažovateľa len formalistickým spôsobom vysporiadal s dovolacími námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa spôsobu vykonania a následného vyhodnotenia vykonaného znaleckého dokazovania. Dovolací súd ako najvyššia všeobecná súdna autorita, strážiaca jednotnosť a predvídateľnosť rozhodovacej činnosti súdov, napadnutým uznesením apomboval ústavne neudržateľný stav arbitrárneho rozhodovania.

g) Z obsahu znaleckého posudku je možné zistiť, z akých konkrétnych vstupných informácií znalkyňa vychádzala pri spracovávaní znaleckej úlohy. Tieto sa pritom neobmedzovali len na listinné dôkazy predložené sťažovateľom, ale znalkyňa sama vykonala aj obhliadku priamo na mieste, z ktorej si mohla urobiť vlastný záver o rozsahu vykonaných prác. Znalecký posudok č. 98/2016 znalkyne [REDAKOVANÉ] z 25. júla 2016 logicky a vecne v súlade so súdom vymedzenými otázkami na odbornej a preskúmateľnej báze ponúkol súdu základné vstupné informácie, ktorými bola dostatočne presvedčivo a predvídateľne, pre účely unesenia dôkazného bremena sťažovateľa, potvrdená výška uplatneného nároku. V tomto ohľade sťažovateľ považuje vyhodnotenie znaleckého posudku v kontexte celej dôkaznej situácie zo strany okresného súdu a krajského súdu za arbitrárne.

h) Dovolací súd nereagoval na špecifické námietky sťažovateľa uvedené v podanom dovolaní, najmä na svojvoľné generovanie nových sporných otázok zo strany odvolacieho súdu, pričom len na základe všeobecných formulácií vyhodnotil odôvodnenie rozhodnutí konajúcich súdov za dostatočné. Pokiaľ sťažovateľ poukazoval na konkrétne nedostatky v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, bolo povinnosťou dovolacieho súdu dať na tieto otázky konkrétnu odpoveď, pričom za postačujúce nemožno považovať len všeobecné konštatovanie, že súd uviedol, akými úvahami sa riadil, čím došlo k naplneniu práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

i) Sťažovateľ polemizuje aj s právnym názorom dovolacieho súdu, podľa ktorého vo veci sťažovateľa nešlo o prekvapivé rozhodnutie, a v tejto súvislosti uvádza, že hoci sa odvolací súd formálne stotožnil s odôvodnením rozhodnutia prvoinštančného súdu, sám následne identifikoval ďalšie sporné otázky nad rámec, ba dokonca v „kontrapozícii“ s rozhodnutím súdu prvej inštancie. Z pohľadu sťažovateľa tak nepochybne išlo o prekvapivé rozhodnutie, keď zo strany odvolacieho súdu došlo k pomerne zásadnému prehodnoteniu skutkového stavu, resp. k odlišnému hodnoteniu vykonaných dôkazov, na ktoré už sťažovateľ vo fáze odvolacieho konania nemal žiadnu možnosť reagovať.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a k porušeniu základného práva vlastniť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) a práva na pokojné užívanie majetku (čl. 1 dodatkového protokolu). Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru o prípustnosti jeho dovolania.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

12. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

13. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. I. ÚS 593/2017, II. ÚS 423/2018).

14. Ústavný súd poukazuje na to, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

15. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej

sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

16. Z týchto právnych názorov ústavný súd vychádzal aj pri predbežnom prerokovaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa.

17. Sťažovateľ prípustnosť dovolania odôvodnil dovolacím dôvodom zakotveným v § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

18. Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ videl v porušení kasačnej záväznosti predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu, porušení kontradiktórnosti konania, princípu rovnosti zbraní, rovnosti strán sporu, porušení zákazu prekvapivých rozhodnutí, zákazu ľubovôle, ako aj porušení práva na vysporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami a porušení práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP bol podľa sťažovateľa naplnený nesprávnym právnym posúdením, nesprávnym výkladom, § 191 CSP pri voľnom hodnotení výsledkov znaleckého dokazovania v kontexte celkovej dôkaznej situácie, keď súdy nedostatočne a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít vrátane odvolacieho súdu vyložili otázku posúdenia a hodnotenia dôkaznej sily súdom nariadeného znaleckého dokazovania pre meritórne rozhodnutie.

19. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľa spočíva v namietaní formalistického prístupu najvyššieho súdu pri posudzovaní prípustnosti dovolania zo sťažovateľom vymedzených dôvodov. Sťažovateľ tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je ústavne neakceptovateľné, nepreskúmateľné, zjavne neodôvodnené a najvyšší súd v ňom nedal dostatočnú odpoveď na sťažovateľom v dovolaní uplatnenú relevantnú argumentáciu.

20. Úlohou ústavného súdu bolo pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistiť, či najvyšší súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody odmietnutia dovolania sťažovateľa. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že po objasnení relevantných znakov charakterizujúcich procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP sa postupne zaoberal všetkými sťažovateľom vznesenými námietkami. K uplatnenej námietke porušenia procesnej záväznosti skoršieho zrušujúceho rozhodnutia uviedol, že toto rozhodnutie ukladalo súdu

prvej inštancie povinnosť nariadiť znalecké dokazovanie pre účel posúdenia skutkových okolností, ktoré boli medzi stranami sporné. Keďže súd prvej inštancie v zmysle záväzného pokynu nadriadeného súdu predmetné znalecké dokazovanie nariadil, no jeho výsledky v spojení s ostatnými dôkazmi nepodporili úspešnosť podanej žaloby, nemožno v predmetnom prípade hovoriť o porušení princípu kasačnej záväznosti.

21. Námietky sťažovateľa týkajúce sa vydania prekvapivého rozhodnutia v rozpore so zisteným skutkovým stavom veci a výsledkami znaleckého dokazovania, záver súdu o neunesení dôkazného bremena sťažovateľa či postup súdu pri hodnotení výsledkov znaleckého dokazovania najvyšší súd vyhodnotil ako námietky týkajúce sa postupu súdu v procese dokazovania, ktoré v zmysle záverov najvyššieho súdu nezakladajú dovolací dôvod a prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov vrátane znaleckého posudku súdom odchyľne od návrhu a názoru sporovej strany predstavuje skutkovú rovinnu posudzovania sporu. Dovolací súd v tejto súvislosti poukázal na § 442 CSP, podľa ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, z čoho vyplýva, že skutkový stav veci zistený odvolacím súdom (prípadne súdom prvej inštancie) nepodlieha prieskumu v dovolacom konaní. V súvislosti s namietanými nedostatkami v procese dokazovania dovolací súd zdôraznil, že posudzovanie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP), a nie sporových strán. To znamená, že pokiaľ súdy znalecký posudok vyhodnotili nesprávne, môže byť ich rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne; táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá. Najvyšší súd poukázal na to, že zásada voľného hodnotenia dôkazov znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu, pričom hodnotiacia úvaha súdu musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a výsledok hodnotenia dôkazov má byť súčasťou rozsudku. V preskúmvanej veci nepovažoval dovolací súd za preukázané, že by sa týmto postupom súdy nižšej inštancie neriadili, a námietku sťažovateľa k spôsobu hodnotenia znaleckého posudku vyhodnotil ako nedôvodnú. Najvyšší súd ďalej uviedol, že je zrejmé, že základom celého sporu je neunesenie dôkazného bremena na strane sťažovateľa, pokiaľ ide o zistenie, že ním tvrdené práce a dodávky skutočne realizoval a v akom rozsahu. Argumentácia sťažovateľa pritom v prevažnej miere spočívala v tom, že úspešnosť svojej žaloby založil na záveroch znaleckého posudku či na skutočnosti, že v konaní nebolo sporné, že práce realizoval a že žalovaný kvalifikovane nepoprel skutkové tvrdenia žalobcu. Dovolací súd dal v tejto súvislosti do pozornosti, že dôkazné bremeno je jednoznačne na strane zhotoviteľa a v oblasti zmlúv o dielo, kde dochádza k priebežným zmenám a je následne obtiažné zisťovať skutočný rozsah vykonaných prác, musí samotný zhotoviteľ dbať o to, aby mal dostatok podkladov, ktorými bude môcť následne dokázať svoj nárok – právo na odmenu. Všetky dôkazy tvoriace obsah spisu vrátane znaleckého posudku boli v konaní vyhodnotené súdmi nižšej inštancie, pričom tieto v zhode uzavreli, že nebol naplnený účel znaleckého dokazovania z dôvodu, že závery znalkyne sú síce odborne správne, ale skutkový podklad, z ktorých tieto závery vychádzajú, tvorili listinné dôkazy jednostranne predložené žalobcom, ktorých pravdivosť žalovaný spochybňoval, a teda znalkyňa vychádzala zo skutočností, ktoré boli v konaní sporné a žalobcom predložené dôkazy nedávali podklad k tomu, aby mu súd priznal uplatnený nárok. Znalecký posudok teda dôvodnosť žalobcom, neskôr sťažovateľom,

uplatneného nároku neosvedčil a ďalšie listinné dôkazy taktiež nebolo možné považovať za hodnoverné dôkazy o tom, že žalobca fakturované práce reálne vykonal a v akom rozsahu.

22. K sťažovateľom v rámci dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP uplatnenej námietky porušenia práva na riadne odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu najvyšší súd uviedol, že z rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, prečo odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a akými podstatnými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí výslovne konštatoval, že sa stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie a na doplnenie správnosti tohto záveru uviedol rozsiahlu argumentáciu v súlade so skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie a vyplývajúcim z obsahu spisu, pričom sám uviedol, že v odvolacom konaní nebolo potrebné doplniť ani zopakovať dokazovanie.

23. Pokiaľ ide o uplatnenú námietku prekvapivosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu najmä s poukazom na hodnotenie znaleckého posudku, v tomto smere dovolací súd uviedol, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie za súčasného naplnenia okolnosti, že proti týmto iným právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana sporu možnosť vyjadrovať sa, právo argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné. Odvolací súd sa však plne stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, z čoho je zrejmé, že na posudzovaný prípad aplikoval tie isté ustanovenia toho istého právneho predpisu ako súd prvej inštancie, pričom svojím postupom nevyviedol sťažovateľa z realizácie jeho procesných práv, a preto jeho rozhodnutie nie je prekvapivým či nepredvídateľným.

24. V rámci posúdenia námietky nesprávneho právneho posúdenia § 191 CSP, na ktorej sťažovateľ založil prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, najvyšší súd najprv charakterizoval, čo možno rozumieť pod nesprávnym právnym posúdením veci, ktorým možno odôvodniť dovolanie prípustné podľa § 421 CSP, a následne zdôvodnil, že z otázky formulovanej sťažovateľom vyplýva, že za nesprávne právne posúdenie považuje nesprávny postup súdov pri hodnotení výsledkov znaleckého posudku v procese dokazovania, keď súdy v procese voľného hodnotenia dôkazov odmietli dôkaznú silu znaleckého posudku. Takto formulovanú otázku však podľa názoru dovolacieho súdu nemožno považovať za otázku právnú, ktorá v konečnom dôsledku nie je ani vymedzená v súlade s kritériami pre posúdenie prípustnosti dovolania (vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 432 ods. 2 CSP, špecifikácia odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, zásadnosť právnej otázky pre rozhodnutie vo veci samej). Naplnenie uvedených kritérií je vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčové. Najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ sa svojimi tvrdeniami snaží len vyvrátiť súdmi prijatý záver, že výsledky znaleckého dokazovania neboli spôsobilé podporiť úspešnosť žaloby. Súd prvej inštancie ani odvolací súd nerevidovali závery znalkyne, nekritizovali jej odborné závery, ale práve naopak, vyhodnotili ich za odborne správne a spochybnený bol len skutkový základ, z ktorého znalkyňa vychádzala, a jeho súlad s výsledkami konania a inými dôkazmi. V tomto prípade ide o skutkový záver konajúcich súdov, ktorý bol výsledkom vykonaného dokazovania. Najvyšší súd dal tiež do pozornosti, že sťažovateľ neuviedol žiadne konkrétne dôvody proti právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom, pričom nesprávna aplikácia či výklad § 191 CSP, ktoré upravuje dokazovanie v civilnom sporovom konaní, nenaplnia skutkovú podstatu nesprávneho právneho posúdenia veci.

25. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti predložená argumentácia nie je spôsobilá spochybniť ústavnú konformnosť prijatých právnych záverov. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti opakuje výhrady, ktoré už uplatnil pred krajským súdom a rovnako najvyšším súdom, a snaží sa doceliť rozhodnutie vo svoj prospech, postaviac ústavný súd do role ďalšej prieskumnej inštalácie, ktorá mu neprináleží. Právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania [§ 447 písm. c) CSP], pokiaľ ide o uplatnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a o nevymedzení dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP [§ 447 písm. f) CSP], pokiaľ ide o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za formalistické, neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (upravujúcich prípustnosť dovolania a dovolacie dôvody v civilných veciach). V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa najvyšší súd zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, ktorou odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

26. Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerespektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (II. ÚS 99/2019, II. ÚS 363/2020).

27. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého uznesenia je ústavný súd toho názoru, že z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tak dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

28. Na podklade uvedených skutočností preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

29. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd konštatuje, že ich porušenie sťažovateľ namieta v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže ústavný súd

dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci nemohlo dôjsť ani k porušeniu uvedených práv. Ústavný súd preto aj túto časť ústavnej sťažnosti odmietol pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2021

Peter Molnár
predseda senátu